

В І Д Г У К

**офіційного опонента на дисертаційну роботу Легкошерст Юлії Сергіївни
на тему «Правове регулювання звільнення зі служби в поліції України»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 – «Право»**

З проголошенням України як правової держави особливого значення набуває функціонування ринку праці, яке багато в чому залежить від розвитку всіх інститутів, серед яких особливу роль відіграють правила звільнення працівників. Право на працю є одним із найважливіших соціально-економічних прав, скориставшись яким працівник може забезпечити високий рівень матеріального і духовного благополуччя своєї родини. Дослідження проблематики, представлені Легкошерст Юлією Сергіївною, є вкрай актуальним, оскільки встановлення об'єктивних причин звільнення працівників поліції зі служби є першопричиною неефективного використання бюджетних коштів, виділених на забезпечення діяльності підрозділів Національної поліції та, як наслідок, низький показник дієвості реформування правоохоронної системи. Заявлена тематика носить як теоретичний, так і практичний характер, оскільки у статті висвітлюються питання як регулювання процедури звільнення працівника з органів поліції (механізм нормативно-правового регулювання звільнення з посади), так і практична частина, що полягає в дослідженні основних причин звільнення працівників поліції.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до основних положень Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015; «Стратегії національної безпеки України “Безпека людини - безпека країни”», затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року №392/2020; Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, затвердженої Указом Президента України від 14 березня 2016 р. № 92/2016, Державної стратегії регіонального розвитку

на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385, Стратегії реформування державного управління України на 2016 – 2020 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений науковий підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації і критерії дозволили автору аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем правового регулювання звільнення зі служби в поліції України.

Методологічні засади дослідження свідчать про належне володіння дисертанткою загальними та спеціальними методами наукового пізнання, системним підходом щодо вирішення завдань, поставлених у роботі. В ході виконання роботи авторкою застосовано низку методів, характерних для наукових робіт: діалектичний, індукції, історичний, аналізу та синтезу, герменевтичний, догматичний, порівняльно-правовий, правового моделювання. Методи й прийоми доречно використані для формулювання авторських дефініцій, обґрунтування запропонованих висновків та рекомендацій щодо змін до чинного законодавства.

Наукові положення, рекомендації та висновки дослідження, проведеного Ю.С. Легкошерст, є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки дисертація базується на аналізі національного та міжнародного законодавства, осмисленні наукових доробків вітчизняних та іноземних вчених та практиків, комплексному підході та характеризується високим рівнем наукових узагальнень, що певною мірою обумовлено й характером дослідницької бази.

Нормативною основою дисертаційної роботи є сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили: від Конституції України до законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, норми яких спрямовані на регулювання звільнення зі служби в поліції України. Науково-

теоретичне підґрунтя роботи становлять праці фахівців із галузі трудового права, права соціального забезпечення, теорії держави і права, а також інших галузевих дисциплін, зокрема: психології, соціології, філософії, тощо.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що дисертація є комплексним науковим дослідженням правового регулювання звільнення зі служби в поліції. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку концептуальних положень, висновків і пропозицій, що мають важливе науково-теоретичне і практичне значення, а саме:

- зазначено, що питання єдності та диференціації підстав звільнення з поліції та інших державних службовців на сьогодні є досить мало дослідженими. Аналізуючи ряд нормативно-правових актів щодо звільнення працівників поліції та інших державних службовців можемо констатувати факт наявності значної кількості спільних підстав щодо обставин та причин звільнення з роботи. Проте, враховуючи специфіку виконання покладених на правоохоронців повноважень, завдань щодо здійснення захисту прав, свобод людини і громадянина, забезпечення законності та правопорядку у суспільстві до таких осіб висуваються додаткові вимоги щодо їх поведінки у суспільстві, стану здоров'я, віку, наявності певних моральних принципів та вимог до їх соціалізації, що, в свою чергу, й обумовлює диференціацію правових підстав при їх звільненні з правоохоронних органів по відношенню до інших державних службовців (с.75);

- аргументовано, що спеціальний правовий статус поліцейського впливає не тільки на питання, які стосуються призначення його на посади, проходження служби, а й на питання його звільнення з органів Національної поліції. Для реалізації особою права на припинення трудових правовідносин із поліцією передбачено ряд спеціальних підстав звільнення з органів поліції, що є важливим чинником захисту їх прав та законних інтересів. Вказані підстави мають відповідати нормам законодавства, загальним актам у сфері трудового права та не суперечити їм. Перелік підстав для розірвання

трудових правовідносин та звільнення з органів Національної поліції передбачено нормами статті 77 Закону України «Про Національну поліцію», що, фактично означає про їх вичерпність при звільненні особи та неможливості розширеного тлумачення вказаної статті (с.76);

- зроблено аргументований висновок про те, що підстави звільнення з органів поліції мають бути удосконалені та доповнені. Законодавство, яке регулює підстави звільнення з органів поліції по відношенню із іншими державними службовцями, працівниками суду, прокурорами є досить лояльним, оскільки Законом не охоплюється ряд підстав, як застосовуються до інших осіб. А це, на думку авторки, створює дискримінаційний підхід до інших категорій осіб, які у відповідності до покладених на них завдань та функцій виконують функції держави (с.178);

- наголошено, що наразі нормативно-правове регулювання питання звільнення з органів поліції врегульовано не на належному рівні, що спричиняє ряд проблемних питань у цьому процесі. Враховуючи те, що поліцейські є спеціальними суб'єктами права, виконують покладені на них функції держави, суттєвим є забезпечення єдиної процедури звільнення таких осіб зі служби як за власною згодою, так і за згодою роботодавця чи згодою сторін. Здійснити це можливо виключно спільними зусиллями органів законодавчої та виконавчої влади, які б спільно розробили відповідний порядок звільнення таких службовців, органів судової влади, які б надали систематизовані матеріали щодо проблемних питань звільнення з служби в органах поліції, кадрових служб органів поліції, які б надали рекомендації щодо практичних проблем звільнення та самих поліцейських, які б окреслили проблеми звільнення з точки зору сторони-працівника. Тільки злагоджена робота наведених вище суб'єктів може забезпечити реальний поштовх у напрямку удосконалення правового регулювання процедури звільнення осіб з органів поліції шляхом прийняття відповідного нормативно-правового акту із вказаного питання (с.142);

- відзначено, що в період проведення реформування системи поліції, трудового та адміністративного права актуальним є подальше дослідження юридичних гарантій саме працівників поліції, їх класифікації, які б враховували специфіку праці поліцейських, особливості не тільки призначення їх на посади, а й звільнення з поліції. Крім того, як ми вже неодноразово зазначали, правовідносини щодо звільнення з роботи є одними із тих правовідносин, коли права працівника можуть бути досить часто порушені з різних підстав та причин. А тому система юридичних гарантій при звільненні поліцейського з поліції має бути досліджена досить комплексно з метою запобігання виникненню негативних явищ, так як Національна поліція України – орган, який має забезпечувати правопорядок, а тому має бути взірцем законності, гуманізму та справедливості (с.166).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації пропозиції і висновки можуть бути використані: у науково-дослідній роботі – для розвитку положень науки трудового та адміністративного права з метою поглиблення подальших досліджень проблем, які вникають у процесі звільнення зі служби в поліції; у нормотворчій діяльності – у процесі прийняття нових та підготовки змін і доповнень до чинних нормативно-правових актів, які регулюють питання проходження служби в органах поліції та звільнення осіб зі служби в поліції. у правозастосуванні – для удосконалення практичної діяльності кадрових служб органів Національної поліції щодо правового регулювання звільнення зі служби в поліції. в освітньому процесі – під час підготовки методичних розробок, підручників та навчальних посібників з дисципліни «Адміністративне право», «Трудове право», «Соціальне забезпечення» тощо.

Втім, за результатами розгляду роботи потрібно також звернути увагу дисертантки на такі дискусійні положення:

1. Так, досліджуючи особливості правового регулювання звільнення зі служби в поліції здобувачу, враховуючи специфіку трудо-правового статусу працівників поліції, варто було більш змістовно

обґрунтувати свою позицію стосовно того, як співвідносяться норми трудового та адміністративного права в рамках правового регулювання звільнення працівників поліції.

2. Досліджуючи підстави звільнення зі служби в поліції (підрозділ 2.1.) дисертантка робить низку цікавих з теоретичної та практичної точки зору висновків. Зокрема справедливою вбачається думка здобувачки про те законодавство, яке регулює підстави звільнення з органів поліції по відношенню із іншими державними службовцями, працівниками суду, прокурорами є досить лояльним та потребує перегляду (с.137). Втім, на мою думку висновки мали б більше теоретичне значення, якби Юлія Сергіївна здійснила класифікацію цих підстав.

3. На моє переконання, у Розділі 3 дисертації автору варто було окрему увагу приділити зарубіжному досвіду регулювання праці поліцейських взагалі, а також в контексті звільнення останніх, зокрема.

4. В дослідженні авторка доволі детально проаналізувала як загальне законодавство в частині питань звільнення працівників, так і спеціальне, стосовно звільнення працівників поліції. Але, на жаль авторка не пропонує змін та пропозицій до діючого законодавства про працю стосовно поширення його на спеціальних суб'єктів, наприклад, поліцейських. Можливо, уніфікація законодавства щодо загальних та спеціальних суб'єктів – працівників це необхідність майбутнього реформування трудового законодавства.

Зазначене вище не впливає на позитивну оцінку виконаної роботи, підкреслює її новаторський характер та складність предмету наукового дослідження.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Легкошерст Юлії Сергіївни на тему «Правове регулювання звільнення зі служби в поліції України» є завершеною працею, повністю відповідає вимогам спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора

наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), а її авторка заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії (галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право»).

Офіційний опонент:

Доцент кафедри правознавства юридичного факультету

Східноукраїнського національного

університету імені Володимира Даля

кандидат юридичних наук, доцент

Олена Назимко